

A test, a lélek és a szellem találkozási pontján

Szekcióbeszámoló

A szekción három rövid előadást hallgathattunk végig, melyek után az előadókhoz kérdések feltételére volt lehetőség, amit a szekcióvezető moderált.

Az első előadó dr. Káposztássy Béla volt, aki a lelkigondozás spirituális aspektusait bontogatta nagy lelkesedéssel. Őt követte dr. Csépanyi Gábor orvos teológus, aki azt a kérdést tette fel, hogy létezik-e egyáltalán katolikus „lombik”? Végül Asztalos Dániel filozófiai oldalról közelítette meg a kérdést a Michael J. Sandel amerikai filozófus által kidolgozott meritokratikus szemlélet és a gyermekáldáshoz való mai hozzáállás összevetésével. Az előadók 20–25 percben fejtették ki álláspontjukat, melyet 5–10 perc hallgatói reflexió követett.

Az első előadásban a téma organikus megközelítése már önmagában magával ragadó volt dr. Káposztássy Béla részéről, aki a kezdetektől maga is az Anna–Joaachim-hétvégék egyik fő oszlopa. Az előadóból áradt annak a lelkigondozónak a szeretete, aki teljesen a gyermektelenséggel küzdelemben élők mellé áll, és nem önti rájuk mindazt a tudást, amit az évek során felhalmozott magában. A lelkigondozó együtt halad velük az igazságkeresés útján, nem tanácsokat osztogat, mégis rámutat a következő lépés lehetőségére. Ezt leginkább finom kérdéseivel teszi, de az előadót látva semmi kétségünk sem volt afelől, hogy ezt egész lényünkkel, gesztusainkkal és őszinte, tapintatos és szeretetteljes megnyilvánulásainkkal is megtehetjük. Teológiai oldalról újraértelmezhetjük a büntető Isten bibliai képét, ahelyett, hogy attól teljesen elhatárolódnánk, ha inkább a büntetés célját helyezük fókuszba, ami nem más, mint Isten vágya, hogy helyreálljon a megszakadt egység közte és az ember között. Hiszen ebben az Istentől való elszakíttóságban van az ember igazi büntetése. Az emberben felmerülő önvád egyfajta hamis irányba is viheti a párokat, akik esetleg csak magukat hibáztatják, hogy mit csináltak rosszul és nem látják a kiutat. Vannak dolgok, melyeket, ha így vagy úgy megteszünk, akkor rossz irányba visznek, megbénítanak, ilyen lehet az Isten ellen fordulás is, akaratának megszegése. De ha az Isten-elleneset el tudom távo-

lítani az életemből, akkor már bekövetkezik egyfajta gyógyulás, visszaáll a világ rendje. Ebben a helyreállításban segíthet a lelkigondozó, aki nem vádol, hanem meghallgat. „Itt ülök melletted.” Távol van ez mindenfajta lesajnálástól, vagy mindazoktól a mondatoktól, melyek csak növelik a már meglévő stresszt, hiszen esetleg már régóta azt hallják, hogy „Édes lányom, mikor lesz már unokám?”. Ha sikerül visszaállítani a belső harmóniát Isten és ember és ember és ember között, akkor megsejthetjük, hogy merre tovább. De a mai közbeszédből ez a vonal teljesen hiányzik, csak a szekulárisban gondolkodik. A kihívás, hogy ezt hogyan tudjuk mi hitelesen képviselni.

Az első hozzászóló egy kórházlelkész volt, aki kifejtette, hogy arra a nagy egzisztenciális kérdésre keresik a párok a választ, hogy „Nekem miért nem?”. Ritka közöttük, aki komoly vallási, lelki háttérrel bír. Amikor felfedezik ezt a dimenziót, rácsodálkoznak. „Mindent megpróbáltam. De ezt (a hit útját), még nem.” És amikor elindulnak a hit felé, akkor ráébrednek, hogy „ez hiányzott”. Adott esetben templomba kezdenek járni, hívő kiscsoporthoz is kapcsolódnak. A krízis lehet egy új kezdet a lelki, spirituális út felé. Itt egy termékeny párbeszéd bontakozott ki, amikor az előadó erre reflektálva a szenvedés és a gyógyulás kapcsolatáról beszélt, hogy vajon minden esetben szétválasztható-e a kettő. A sebzett lét ráadásul megmozgat, elindít. A szervezet jelzése a fájdalom, hogy valami nincs rendben, valaminek helyre kell állnia. Az evangélium hirdetése a kezdetektől összekapcsolódik a gyógyítással. „Gyógyítsátok meg ott a betegeket s hirdessétek: Közel van hozzátok az Isten országa!” (Lk 10,9) – kéri Jézus a tanítványait. Pál apostol pedig azt írja, hogy „örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, testének, az Egyháznak javára” (1Kor 1,24). Itt Pál a megváltással, Krisztus megváltó szenvedésével kapcsolja össze saját szenvedését, amiről azt állítja, hogy számára az öröm forrása lett. Vagyis a gyógyulás is tud kapcsolódni a szenvedéshez. A lelkésznhöz ehhez hozzátette, hogy adott esetben „a gyógyulás kapcsán az evangéliumban való gyógyító erő az egyetlen erő, ami velük marad, ha nem lesz gyermekük”.

Második előadónk dr. Csépanyi Gábor atya, teológiai tanulmányai előtt már az orvosi egyetemet is elvégezte. Egyik fő kapcsolódási pontja ehhez a területhez, hogy a „Gyermekeket várók lelkigyakorlatának” fő szervezői között van. Elsősor-

ban azt a kérdést tette fel, hogy mit szabad és mit nem szabad egy katolikusnak tenni ezen a területen, illetve miért nem szabad valahol tovább menni, ha éppen arról van szó. Ezek a katolikus erkölcszociológia fontos kérdései.

Előadásában kiindulópontként a régi alapelvet említette: „Salus animarum suprema lex esto”, vagyis „a lelkek üdve a legfőbb törvény”. Kifejtette, hogy az Egyház a természetes fogantatás megvalósítását támogatja, ezzel együtt minden olyan kezelést, amely nem helyettesíti a házastársi együttlétet, hanem segíti, hogy azon keresztül valósulhasson meg a gyermekáldás. Ez azt is jelenti, hogy azok az eljárások egy katolikus számára nem megengedettek, amelyek a fogantatást méhen kívül kezdeményezik, esetleg akár harmadik személy ivarsejtjének közbeiktatásával érik el, ezáltal a házastársi aktust a fogantatásnál helyettesítik egy mesterséges eljárással. Ugyanez vonatkozik a homológ inszeminációra is, vagyis az asszisztált reprodukciós eljárások ma ismert minden formájára. Az egyházban a gyermeket ajándéknak tekintjük, nem pedig mint egy reprodukciós eljárás termékét, éppen ezért a világban emlegetett reprodukcióhoz való jogról az Egyházban nem beszélünk. Előadónk külön kitért az ICSI (Intracitoplazmatikus spermium injekció) módszerre, ami nélkülözi azt a lehetőséget, hogy a petesejtre bizzuk, hogy melyik spermiumot engedi be a sejtplazmába, és ez az előadó szerint felveti a „sejtszintű erőszak” lehetőségét.

A már korábban említett lelkész nő hozzászólásában kifejtette, hogy a református egyház a homológ inszeminációt nem ellenzi, vagyis azt, amikor az ivarsejtek a házastársaktól származnak, és a megtermékenyítés az anya méhében történik technikai segítséggel.

Végül harmadik előadónk, Asztalos Dániel az amerikai filozófus, Michael J. Sandel meritokratikus szemléletét vetette össze a mai, gyermekáldáshoz való hozzáállás kérdésével. A meritokráciát az a mítosz táplálja, hogy csak erősen kell küzdeni, és mindenki elérheti a maga által kitűzött célt. Ebből sajnos az is következik, hogy mindenki maga tehet róla, ha nem tudja elérni, amit kitűzött, az az ő mulasztásának a következménye. A sikereesebbek ezért joggal nézhetnek le a veszteseket. Bennük meg joggal nő a frusztráció, mert ők tehetnek róla. Mindez párhuzamba állítható a gyermekáldásra törekvő párok társadalmi megítélésével, vagy önmagukról alkotott képükkel. A meritokratikus társadalom itt is komoly nyomást fejthet ki, amiért a gyermek születése a szülők és az orvosok anyagi és

technikai kérdésévé válhat. Elfogadhatatlanná válik, hogyha az áldás nem érkezik időben, ezért nyomás alatt vannak a párok. „Miért nem mentél lombikra?” – kérdezik tőlük. A kudarcban felerősödik az önvád is. A környezet pedig felmentve érzi magát az empátia alól és részvétlen marad. „Ti tehetek róla” – mondják. Ugyanakkor több ellenvetés is megfogalmazódik, mint például, hogy a természetes szelekciót kiiktatjuk, vagy hogy a személy „születése” laboratóriumi, személytelen körülmények között történik. Ezáltal az ember egy produktum lesz, egy kiérdemelt termék, akinél az esetlegesség tudata elvész, és kontrollált folyamat lesz az ember keletkezése. Mi sérül itt? – tette fel a kérdést az előadó. Nemcsak embriók vesznek el, hanem maga az ajándék lét gondolata vesz el az emberi létből, az ember mesterséges produktummá lesz. Az előadás végén többen is hozzászóltak, talán eddig tartott a feloldódás is, volt, aki megfogalmazta, hogy nem jókedvűből lesz valaki önző, hanem a körülmények szinte kényszerítő ereje teszi azzá. Mások megfogalmazták, hogy elvárás ma, hogy a gyermek belőled legyen, vagy hogy mennyire bele lehet feszülni abba, hogy fogy az idő. Éppen ezért lehet fontos, hogy egyre többekhez eljusson minél korábban, hogy fontos a termékenység megőrzése.

Összességében elmondhatjuk, hogy mindhárom előadás egy-egy érdekes szempontból világította meg a gyermekvállalás kérdését, elsősorban spirituális, vallási és filozófiai oldalról, vagyis a rövid másfél óra éppen azt adta a résztvevőknek, amit már a címében is ígért.

A szekcióban elhangzott előadások közül dr. Csépanyi Gábor *Katolikus „lombik”?* és Asztalos Dániel *A meritokratikus szemlélet és a gyermekáldás kérdése* című előadásának írott változata kötetünkben olvasható.